

Cultura i Espectacles

Un escultor cabdal

Mor Subirachs, la

El creador de la polèmica façana de la Sagrada Família deixa un llegat immens de 4.000 obres i un museu pendent de fer

Maria Palau
BARCELONA

Josep Maria Subirachs, l'escultor català més rellevant de la segona meitat del segle XX, va morir dilluns al vespre als 87 anys. El seu cos es va rendir definitivament a una devastadora malaltia neurodegenerativa que l'havia anat apartant del seu món, el de l'art, els últims anys. El 2004 ja va haver de deixar d'esculpir perquè no tenia prou forces. Així i tot, i fins fa quatre anys, encara va poder alliberar el seu neguit creatiu en unes pintures que van culminar més de mig segle intens de rauxa artística.

Subirachs feia un munt de temps que s'havia fet invisible. Ni tan sols va poder recollir, el 2012, la medalla d'or al mèrit artístic que li va concedir l'Ajuntament de Barcelona. L'alcalde, Xavier Trias, es va desplaçar al seu lloc de repòs per entregar-la-hi. Aquest va ser el darrer reconeixement oficial, dels molts que va rebre al llarg de la seva vida, a un creador cabdal en la història de l'art català, el gran escultor de la postguerra. Imprescindible però, per estrany que sembli, menys tingut per amplis sectors de la crítica del país, que es van acarnissar amb ell i amb la seva creació magna: la façana de la Passió de la Sagrada Família.

Va rebre l'encàrrec el

1986, quan vorejava els 60 anys i ja tenia tota una trajectòria al darrere que avalava la seva aportació renovadora a l'escultura catalana. Subirachs no va néixer com a artista amb la façana de la Passió, ni va morir quan, exhaust i fatigat per tanta pressió i atacs personals, va acabar aquesta obra tan monumental, dues dècades després. Fet que s'oblida, amb

Judit Subirachs, la filla de l'artista: "Va patir molt, no per les crítiques sinó pels insults"

mala intenció, ben sovint.

Nascut a Barcelona el 1927, somiava fer estudis d'arquitectura, però la situació econòmica de la seva família, uns obrers del Poblenou, no li ho va permetre. Es va capbussar en la dimensió de l'art sota l'influx noucentista que va rebre d'Enric Casanovas, amb qui va treballar com a col·laborador al seu taller uns mesos, just abans de la seva mort, el 1948. Subirachs el va tenir sempre com el seu gran mestre. El jove artista va sentir aviat la crida de la modernitat, i ja els anys cinquanta es va endinsar en el territori de l'expressionisme. És l'època que a París s'amara de

Josep Maria Subirachs, el 2003 en una exposició al Palau Moja, i el 1989, en plena dedicació a la façana de la Passió ■ XAVIER BERTRAL / FERRAN SENDRA

les avantguardes i, sobretot, es fascina per les formes de Henry Moore.

Assumeix nous coneixements i crema ràpidament etapes. Als seixanta, penetra en l'abstracció. És el seu millor període, marcat per una obra electritzant que xucla l'energia de

diferents materials, textures i cromatismes. I, als setanta, opta per un canvi radical. Veu que la gent no té prou recursos visuals per entendre el llenguatge informalista i es casa amb una figuració simbòlica.

A partir dels vuitanta, la difícil aventura de la fa-

çana del temple de Gaudí l'ocupa a totes hores, nit i dia, però sempre troba estones per crear les seves peces més personals, infiltrades per una aura cada cop més metafísica. La polèmica, però, el va minant per dins. "Va patir moltíssim. A partir d'ara, tothom

l'elogiarà, però qui va estar al seu costat quan més suport necessitava? El problema no van ser les crítiques, que ell acceptava, sinó els insults. A més, la Sagrada Família va eclipsar tota la resta de la seva carrera", lamentava ahir la filla de l'artista, Judit, histo-

L'APUNT

Que el deixin descansar en pau

Joan Ventura

Si ens capbussem en l'obra que ha deixat Josep Maria Subirachs, podrem qüestionar l'estil, l'estètica i les polèmiques que se'n van derivar, però ningú podrà discutir que ens trobem davant d'un artista que va treballar amb tenacitat, perseverança i hi podríem afegir heroïtat fins que el seu cos li ho va permetre. Perquè, darrere una creació ingent que el va fer passar pel noucentis-

me, l'expressionisme, l'abstracció, la nova figuració i els corrents avantguardistes de la segona meitat del segle XX, hi ha l'escultor de la polèmica façana de la Passió de la Sagrada Família, a la qual va dedicar gairebé vint anys de feina i que el va dur a viure en un petit habitatge dins del temple, com abans havia fet Gaudí. L'obra queda i Subirachs ha de poder descansar en pau.

passió escultòrica

la meua responsabilitat és conservar-lo i defensar-lo amb orgull", emfatitza Judit Subirachs.

La prioritat és, no cal dir-ho, Catalunya, però hi ha el perill real que, si cap institució del país mostra un interès, la família es busqui aliats lluny d'aquí. Subirachs és una autèntica estrella de l'escultura al Japó i a Corea del Sud. El conseller de Cultura, Ferran Mascarell, ha assegurat a aquest mitjà que d'aquí a ben poques setmanes es reunirà amb els descendents del creador per tractar plegats el tema. "L'obra de Subirachs,

Mascarell, sobre el projecte de museu: "L'obra de Subirachs es mereix un lloc ben visible"

d'una grandíssima personalitat, es mereix un lloc ben visible. Hem de recuperar, potser amb uns altres paràmetres, el projecte de museu", ha remarcat Mascarell. I és que, controvèrsies a part, Subirachs era un artista "respectat i estimat per la gent", subratllava ahir el tinent d'alcalde de Cultura de Barcelona, Jaume Ciurana. Un artista incansable, que no va parar mai de treballar i que va implantar el seu talent en més de 4.000 obres —entre escultures, pintures, dibuixos, gravats...—, moltes de les quals a l'espai públic, en carrers i places de tot el país.

Tothom que vulgui acompanyar Subirachs ho podrà fer avui, de les deu del matí a les set de la tarda, a l'Estudi Regomir (carrer Regomir, 13), on hi haurà un llibre de condol. ■

riadora de l'art i una de les seves principals expertes.

"Se l'ha tractat injustament, va haver de suportar una brutal caça a l'home i poca gent el va defensar. M'entristeix molt com a poble. Però el temps el posarà al seu lloc. El llegat de Subirachs exigeix ser

llegit amb uns ulls nets", exclamava també ahir Artur Ramon, el seu galerista de tota la vida. Precisament, el mes passat, la família Ramon va promoure un homenatge a l'artista a l'Estudi Regomir, l'espai que l'ha vetllat, gestionat i promogut durant 40 anys.

Durant tot aquest any, en aquestes precioses antigues cotxeres de la casa Perles, al Gòtic barceloní, es pot veure una exposició retrospectiva que reivindica tota la trajectòria de Subirachs amb una deliciosa selecció de peces que en gran part proce-

deixen de la col·lecció personal de l'artista.

És un conjunt de 300 obres de totes les èpoques que l'escultor s'havia reservat amb el desig d'obrir un museu. El projecte va arribar a estar molt avançat —l'obra social de Caixa Penedès el liderava i paga-

va la construcció del centre al carrer de la Princepsa, a tocar del Museu Picasso—, però la crisi el va engolir. Subirachs ha mort sense veure el seu museu, però la seva filla no defallirà fins a aconseguir-ho. "Ens deixa un llegat immens i esplèndid, i